

# Badania profilaktyczne w czasie ciąży. Wazna rola położnej środowiskowej

Badania profilaktyczne kobiet w ciąży pozwalają na ocenę zdrowia przyszłej mamy i malucha. **Dzięki nim można kontrolować przebieg ciąży i na czas wykryć choroby zagrażające kobiecie ciężarnej i jej dziecku**

Tekst **Anna Czerny-Marecka**

**K**obieta planująca macierzyństwo, powinna przygotować się do tego najlepiej jeszcze przed zajściem w ciążę. - W tym celu należy udać się do swojej położnej środowiskowo-rodzinnej lub ginekologa, którzy pomogą w przygotowaniach do pobrania cytologii i wykonaniu badania krwi. Część z tych badań powtarzana jest co miesiąc, a niektóre z nich robione są tylko raz - mówi położna Anna Sapiejewska, ambasadorka kampanii społeczno-edukacyjnej „Położna na Medal”.

## Istotne badania profilaktyczne

Najważniejsze badania wykonywane już na początku ciąży to badanie grupy krwi oraz badanie obecności w osoczu krwi przeciwciał odpornościowych (anty Rh).

- Jest to istotne w profilaktyce konfliktu serologicznego, związanego z niezgodnością krwi w układach grupowych między matką a płodem, jak również ważne przy zabezpieczeniu na wypadek wystąpienia krwotoku u pacjentki. Posiadanie tego badania umożliwia natychmiastowe podanie pacjentce krwi w momencie, w którym będzie to konieczne - mówi położna.

Jednym z równie ważnych badań jest oznaczenie poziomu TSH - tyreotropiny we krwi. - Jest to badanie podstawowe, gdy chcemy sprawdzić, czy tarczycza funkcjonuje

prawidłowo, ponieważ właściwy poziom hormonów tarczycy u matki ma duży wpływ na rozwój dziecka - tłumaczy Anna Sapiejewska.

Ważna jest również morfologia krwi, którą wykonuje się co miesiąc - dzięki niej określić można powstanie anemii (niedokrwistość). Wtedy kobieta może wymagać suplementacji żelaza, witaminy B12 lub kwasu foliowego.

Pamiętać należy o profilaktyce wystąpienia raka szyjki macicy, a więc wykonaniu badań cytologicznych, za pomocą których stwierdza się nieprawidłowości związane z szyjką macicy, ocenia się ewentualne stopnie zakażenia i podejmuje odpowiednie leczenie. Kobiety w czasie trwania ciąży również mogą zachorować na raka szyjki macicy, a badanie cytologiczne jest bardzo pomocne we wczesnym jego wykrywaniu.

Kolejnym istotnym badaniem jest określenie poziomu cukru na czczo oraz test obciążenia glukozą, który obowiązkowo wykonuje się u kobiet w ciąży, żeby sprawdzić, czy nie rozwija się u nich cukrzyca ciążowa. Powinny go wykonywać pacjentki, u których poziom cukru we krwi na czczo jest nieco podwyższony lub jest w normie, ale lekarz podejrzewa występowanie cukrzycy.

## Co jeszcze warto sobie zbadać?

Ciężarnym robi się także badania krwi w kierunku oznaczenia czynników infekcyjnych, takich jak poziom przeciwciał toksoplazmozy, cytomegalii i różyczki. Te choroby nie są groźne dla matki, lecz mogą zagrażać dziecku. Ich wczesne wykrycie umożliwia szybkie podjęcie leczenia noworodka tuż po porodzie.

Wśród badań, które warto zrobić, znajdują się jeszcze przeciwciała HIV, HCV, HBS i WR (kiła) - które umożliwiają

rozpoznanie zakażenia i są bardzo przydatne, ponieważ lekarz, który jest świadom, że przyszła mama jest nosicielką któregoś z wirusów, może w niektórych przypadkach zapobiegać transmisji wirusa do płodu poprzez leczenie w czasie ciąży.

## Rola położnej środowiskowej

Kim jest położna środowiskowa? Do jej kompetencji należy sprawowanie kompleksowej, pielęgnacyjnej opieki położniczej i ginekologicznej nad kobietami na każdym etapie ciąży oraz nad noworodkami do drugiego miesiąca życia. Oznacza to, że do położnej środowiskowej mogą zgłaszać

się kobiety w różnym wieku z prośbą o poradę z zakresu edukacji okołoporodowej, planowania rodziny, opieki w czasie ciąży, porodu i porodu, opieki nad noworodkiem, a także pomoc w przypadku schorzeń ginekologicznych i onkologicznych. Położna sprawuje opiekę pielęgnacyjną nad kobietami po operacji ginekologicznej lub onkologiczno-ginekologicznej w formie wizyt domowych. Wizyty realizowane są na podstawie skierowania od specjalisty i obejmują okres od momentu wyjścia ze szpitala do całkowitego zagojenia się rany pooperacyjnej.

W ramach opieki nad kobietami w ciąży, położna pro-

wadzi też spotkania edukacyjne przygotowujące do porodu i rodzicielstwa. Odbywają się od 21. tygodnia ciąży do porodu z częstotliwością. Udział w spotkaniach edukacyjnych z położną jest dobrowolny i nikt nie nakłada na kobiety w ciąży obowiązku uczestnictwa w nich. Miejsca spotkań ustalane są indywidualnie w miejscu pracy położnej lub w domu podopiecznej. Zazwyczaj trwają około godziny. Podczas spotkania położna przygotowuje ciężarną do porodu i karmienia naturalnego piersią.

Po porodzie położna środowiskowa sprawuje opiekę nad matką i noworodkiem, realizując od 4 do 6 wizyt patronażowych. Zgodnie z prawem do końca szóstego tygodnia powinny odbyć się cztery takie wizyty. A pozostałe powinny być zrealizowane przed ukończeniem drugiego miesiąca życia dziecka.

Podczas takich spotkań położna sprawdza, w jakiej kondycji jest matka i jej dziecko. Ocenia, czy potrzebna jest pomoc lekarska, ale także odpowiada na czasem bardzo specyficzne pytania i potrzeby matki. Jeśli zajdzie taka konieczność, pokazuje, jak pielęgnować dziecko oraz jak przystawiać do piersi podczas karmienia. Służy również pomocą przy pierwszej kąpielii noworodka.

- Kontakt z położną środowiskową jest bardzo ważny, w szczególności dla mam, które urodziły pierwsze dziecko. Dlatego warto wybrać położną, której wiedzy i kompetencji jesteśmy pewni i będziemy mogli oczekiwać, że nauczy nas istotnych w danym momencie kwestii. Najważniejsze, to wybrać położną do której mamy pełne zaufanie i nie krępujemy się zadawać pytań, których odpowiedzi pomogą w mądrym wychowywaniu dziecka w przyszłości - radzi Anna Sapiejewska.

## Jak wybrać położną środowiskową

Można to zrobić zarówno w przychodni, do której się należy, jak również w każdej innej, gdzie pracuje osoba, którą chcemy wybrać. Można również dokonać wyboru położnej, która prowadzi własną działalność gospodarczą z podpisanym przez Narodowy Fundusz Zdrowia kontraktem o udzielaniu świadczeń opieki zdrowotnej.

Wyboru można dokonać bezpłatnie, ale nie częściej niż trzy razy w roku kalendarzowym. W tym celu należy złożyć deklarację wyboru położnej podstawowej opieki zdrowotnej. Przed dokonaniem wyboru położnej środowiskowej warto jest spotkać się z położną osobiście.



Będąc w ciąży, warto przestrzegać terminów wizyt u lekarza i wykonywania badań

Trzy razy w roku można bezpłatnie wybrać lub zmienić położną środowiskową